

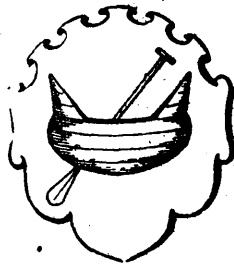
MAGISTRAT m. ŁODZI
BIURO STATYSTYCZNY

DZIENNIK

ZARZĄDU

M. ŁODZI

Redakcja i Administracja
Pl. Wolności 14, parter, tel. 28-80.
Administ. czynna od 9—12 w p.
Redakcja od godz. 2—3 po poł.

Ceny ogłoszeń: Zwyczajne: 1 ko-
lumna — zł. 50.—; 1/2 kolumny —
zł. 25.—; 1/4 kol. — zł. 15; 1/8 kol. —
zł. 7.50. Drobne po 5 gr. za 1 wyraz
najmniejsze ogłoszenie gr. 50.

Prenumerata: Miesięcznie zł. 1.—

Cena egzemplarza zł. 0.30.

Nr. 10 (490)

Łódź, dnia 5 marca 1929 r.

Rok XI

Treść numeru: M. Nehrebecki: Rzeźnie łódzkie w świetle cyfr. — Protokół 2 (III sesji) posiedzenia Rady Miejskiej, — Sprawozdanie Urzędu Weterynaryjnego za m-c styczeń 1929 r. — Kronika Miejska. — Z życia miast polskich. — Ogłoszenia.

M. NEHREBECKI

Inspektor Weterynaryjny m. Łodzi.

Rzeźnie łódzkie w świetle cyfr.

Na terenie m. Łodzi istnieją obecnie dwie publiczne rzeźnie — Miejska i Bałucka; obie znajdują się w rękach prywatnych, pozostając pod dozorem weterynaryjnym z ramienia samorządu miejskiego

Rzeźnia Miejska przy ulicy Radwańskiej zbudowana została w latach 1899—1901 kosztem prywatnego Towarzystwa Akcyjnego z tytułem koncesji wyłącznej na lat 40, lecz z zastrzeżeniem prawa wykupu przez miasto po upływie pierwszych 20 lat.

Dwie przyczyny główne złożyły się na to, iż ówczesny Magistrat nie podjął budowy i eksploatacji rzeźni we własnym zakresie: 1) koszty budowy tej rzeźni wyniosły 787.109 rubli, co stanowiło według ówczesnego kursu rubla około 400.000 dolarów, zaś Magistrat taką sumą nie rozporządzał; 2) krótkowzroczność polityki ówczesnego Magistratu oraz uległość jego wobec władz zaborczych, które niechętnym okiem patrzyły na samodzielne inwestowanie miast polskich, zaś popierały koncesje, udzielane prywatnemu kapitałowi.

W tych warunkach „Warszawskie Towarzystwo Budowy i Eksploatacji Rzeźni Miejskich w Rosji” otrzymało koncesję i należy stwierdzić bezstronnie, iż zbudowało rzeźnię — jak na owe czasy — wzorową.

Nie przewidziano jednak kilku momentów. Po pierwsze, iż sanitacja weterynaryjna i technika rzeźniana uczynią już w pierwszym 10-leciu naszego wieku wielkie postępy. Po drugie, iż Łódź stanie się miastem o olbrzymiej ekspansji gospodarczej, ośrodkiem przemysłu włókienniczego odrodzonego Państwa Polskiego i centrum administracyjnym województwa

łódzkiego, zaś ludność jej wzrastać będzie tak szybko, iż po upływie 25 lat osiągnie liczbę około 600.000.

Niemożność powyższych przewidywań ze strony ówczesnego Magistratu spowodowała, iż dziś jesteśmy świadkami fatalnego stanu Rzeźni Miejskiej pod względem i sanitarnym i technicznym.

Rzeźnia Miejska, zajmując obszar 13,44-morgowy przy ulicy Radwańskiej, położona jest na tyłach stacji kolejowej Karolew przy szlaku obwodowym, co wykorzystali niemcy podczas okupacji i połączyli rzeźnię boczną kolejową z powyższą stacją. Rzeźnia ta składa się z 2 kompleksów gospodarczych: z właściwej rzeźni i targowiska dla dowożonych koleją i drogą kołową zwierząt. Targowisko wyposażone jest w szeregi krytych, częściowo murowanych, szop do przetrzymywania zwierząt rzeźnych oraz w zagrody targowiskowe. Przewodnią myślą urzędzenia obszernego targowiska było przewidywanie dowozu z głębi Rosji większej ilości zwierząt rzeźnych oraz przetrzymywania ich przez pewien czas w zagrodach.

Wojna światowa zmieniła sytuację i dziś Łódź zaopatrywana jest przez krajową produkcję hodowlaną w materiał rzeźny, dostarczany tuż przed ubojem przeważnie drogą kołową z bliższych okolic, w mniejszym stopniu koleją, z kresów wschodnich i zachodnich, co ilustrują dane następujące:

Rok		bydła rog.	świń	drobn. zwierz.
1922	Zabito w obu rzeźniach:	56218	96708	96577
	z tego dostarcz. koleją	21046 = 37%	44295 = 46%	16915 = 17%
1923	Zabito " "	37924	82946	77678
	z tego dostarcz. koleją	13576 = 36%	32774 = 39%	12722 = 16%
1924	Zabito " "	35494	118003	84628
	z tego dostarcz. koleją	13231 = 37%	47072 = 40%	13461 = 16%
1925	Zabito " "	45976	128753	111242
	z tego dostarcz. koleją	19286 = 43%	24225 = 19%	12600 = 11%
1926	Zabito " "	44867	112345	108035
	z tego dostarcz. koleją	25087 = 56%	28934 = 25%	12090 = 11%
1927	Zabito " "	41753	122274	102959
	z tego dostarcz. koleją	22955 = 55%	40454 = 33%	9424 = 9%
1928	Zabito " "	45428	151503	112704
	z tego dostarcz. koleją	brak dat wobec uchylecia przez Ministerstwo dozoru weterynaryjnego nad obrotem zwierzętami wewnątrz kraju.		

Wobec powyższego targowisko przy Rzeźni Miejskiej nie jest dziś dostatecznie wykorzystane.

Do rzeźni właściwej należą następujące budynki:

I. Rzeźnia świń z przynależnymi ubikacjami (poczekalnie trzody, kiszkarnia, stacja trychinoskopowa i szatnia dla robotników).

Powierzchnia użytkowa rzeźni świń, łącznie z zagrodami do kłucia i salą oparzania tusz oraz małą przedchłodnią, wynosi 851 mtr. kw., co przy obliczeniu teoretycznym daje możliwość jednoczesnego uboju 851:10 = 85 szt., zaś przy 5-krotnem opróżnieniu tej rzeźni w ciągu 8 godzin pracy, daje możliwość uboju 425 sztuk świń dziennie. W roku 1928, w poszczególne dni, ubój osiągnął cyfrę 800 sztuk, czyli pojemność rzeźni świń Rzeźni Miejskiej obecnie okazuje się już niedostateczną o 100 proc.

W ostatniem 7-leciu poddano ubojowi:

1922 r.	—	77.154 szt.
1923 „	—	63.876 „
1924 „	—	91.165 „
1925 „	—	94.520 „
1926 „	—	82.192 „
1927 „	—	91.877 „
1928 „	—	109.497 „

Nierównomierność rozkładu uboju na poszczególne dni w tygodniu oraz poszczególne godziny tych dni jest uzależniona od pewnych lokalnych warunków spożycia mięsa wieprzowego w Łodzi. Robotnicza ludność miasta Łodzi, żyjąca z zarobków bieżących, zwiększa zapotrzebowanie na mięsa i przetwory w dni wypłat „tygodniówek” i stąd notujemy dni zwiększonego uboju świń w Rzeźni Miejskiej w poniedziałki, środy i czwartki, t. j. w dni, poprzedzające wypłaty, do 800 sztuk, zaś w pozostałe dni poddawane jest ubojowi 60—100 sztuk dziennie.

Poza tem w tej rzeźalni, poza pracami technicznymi właściwego uboju świń i badania mięsa przez lekarzy odbywa się jeszcze, z braku hal mięsnych w Łodzi, nadzwyczaj skomplikowany handel mięsem i ubocznymi produktami przy udziale wielkiej ilości handlujących.

Określamy ten handel jako skomplikowany, albowiem miejscowi rzeźnicy-detaliści (masarze), usunawszy się prawie całkowicie od bezpośredniego zakupu żywca w bliższych i dalszych okolicach Łodzi, stworzyli od roku 1917 nową formę wymiany towarowej i kupują od handlarzy nie żywiec rzeźny, poddawany następnie ubojowi na własne ryzyko, lecz gotowy pół-produkt w tuszach mięsa na wagę netto, po uprzedniem zakończeniu badania mięsa.

Uboju dokonywują masarze przy pomocy swoich ludzi (czeladnicy, terminatorzy, czeladź warsztatowa), zaś za tę czynność otrzymują od hurtowników rekompensatę w postaci ośrodka i kielbaśnic. Ryzyko konfiskat urzędowych (z powodu stwierdzenia włośnicy i wagrzyca) ponoszą hurtownicy, których również obciążają opłaty komunalne, państwowe i rzeźniane.

Równocześnie obserwować można wśród rzeźników-detalistów zwyczajowe uchylanie się od odbioru towaru natychmiast po ukończeniu badania mięsa i ostemplowaniu go, oraz, w związku z tem, kilkunastogodzinne przetrzymywanie tusz na hakach w rzeźalni, a to w celu oczekiwanego zmniejszenia się wagi netto przez ostygnięcie i parowanie mięsa. Poza tem, nie posiadając należyte zorganizowanego transportu (własnych furgonów), czynności, związane z wywożeniem mięsa do miasta, ułatwiają rzeźnicy powoli, stwarzając w ten sposób katastrofalne zjawisko przeładowywania rzeźalni świń w dni większych ubojów.

Przeprowadzone przez Miejski Urząd Weterynaryjny w styczniu r. b. doświadczenie z przymusowem usuwaniem tusz mięsa natychmiast po zakończeniu urzędowego badania wykazało, że przy tej organizacji pracy w rzeźalni świń można poddawać ubojowi w ciągu 8 godzin 600—700 sztuk, czyli dzienną pojemność jej powiększyć o jakieś 50 proc., — brakujące zaś 50 proc. pojemności należy zdobyć w drodze rozbudowy rzeźalni świń. Szybkie usuwanie tusz i przewożenie ich do warsztatów w mieście jest możliwe podczas zimy, utrudnione natomiast będzie podczas lata, w obawie psucia się niedostatecznie ostygniętego mięsa podczas transportu furgonami.

Jak wypływa z powyższych rozważań, radykalne rozwiązanie zwiększenia pojemności dziennej rzezalni świń leży w budowie przedchłodni, chłodni i tylko częściowo — w rozbudowie rzezalni, oraz w budowie na terenie miasta Łodzi hal mięsnych dla handlu hurtowego. Rozbudowa rzezalni świń powinna objąć, poza powiększeniem powierzchni użytkowej, również usprawnienie urządzeń transportu głównego i bocznego do przesuwania tusz nazewnątrz, czy to do wywożenia do miasta, czy to do przyszłej przedchłodni. Powyższe inwestycje zaspokoilyby potrzeby miasta na przeciąg bliższych 25 lat. Nadmienić należy, iż każda inwestycja rzeźnia-na opłaca się i amortyzuje w ciągu 10 lat.

II. Dwa budynki rzezalni bydła (Nr. 1 i 2) z przynależnym osobnym budynkiem kiszarki bydłowej i ubikacjami dla szatni robotników żydowskich. Budynek każdej rzezalni bydła składa się z dwóch sal: właściwej rzezalni i przedchłodni. Powierzchnia użytkowa obu sal właściwej rzezalni wynosi 930 mtr. kw., obu przedchłodni 525 mtr. kw. Powierzchnia rzezalni przy teoretycznym obliczeniu daje możliwość uboju $930:3,5=260$ sztuk jednocześnie, zaś 1300 sztuk dziennie. Lecz obie rzezalnie posiadają tylko 34 windy, na których odbywa się zdejmowanie skór i wytrzewianie ubitego bydła, zaś przy 5-krotnej zmianie jednej windy w ciągu 8-godzinnego dnia roboczego, dzienna pojemność faktycznie daje możliwość uboju li tylko 170 sztuk.

Rozbieżność między pojemnością urządzeń technicznych, a pojemnością, wypadającą z obliczenia powierzchni, wskazuje, iż urządzenia techniczne tej rzezalni są niedostateczne i nienależycie zestawione, co potwierdza komisyjnie ujawniony w lipcu r. ub. fakt błędu konstrukcyjnego urządzeń transportowych rzezalni: poziom torów głównych w rzezalni jest wyższy od poziomu torów bocznych, prowadzących do przedchłodni, o 1 mtr. 32 ctm. W związku z tem, w celu przetransportowania tuszy z rzezalni do przedchłodni, zachodzi potrzeba przedkładania ręcznego tusz mięsa z windy na haki wózków bocznych torów, zaś w przedchłodni — z haków wózków na haki ram ściennych po raz drugi. Wadliwa konstrukcja w rzezalni bydła urządzeń transportu, nieużywanych wcale od chwili uruchomienia Rzeźni, wobec konieczności wykluczenia złej woli twórców planów Rzeźni, kierujących się zasadą przystosowania transportu do uboju bydła rosyjskiego sposobem rosyjskim, — świadczy w każdym bądź razie o dużej pobłażliwości ówczesnych władz miejskich przy odbiorze budynków i urządzeń Rzeźni.

W ostatnim 7-leciu poddano ubojowi:

1922 r.	—	19.238 szt.
1923 „	—	13.802 „
1924 „	—	13.819 „
1925 „	—	17.802 „
1926 „	—	18.362 „
1927 „	—	18.781 „
1928 „	—	19.895 „

Stwierdzić tu można również nierównomierność popytu na mięso wołowe ze strony ludności miasta w pewne dni, analogicznie do popytu na mięso wieprzowe. Wzrost konsumpcji mięsa wołowego w Łodzi jest uzależniony w głównej mierze od przyrostu ludności żydowskiej.

III. Rzezalnia cieląt, owiec i kóz, mieszcząca się w części budynku rzezalni Nr. 2. Powierzchnia użytkowa rzezalni cieląt wynosi 336 mtr. kw., co przy obliczeniu teoretycznym daje możliwość uboju: $336:2=168$ sztuk jednocześnie, zaś 1344 sztuk dziennie.

W dni większego uboju (wiosną) notujemy 750 szt. cieląt, zaś czas potrzebny do uboju, oczyszczenia i rozebrania jednej sztuki wynosi 1 godzinę, a więc jedno stanowisko można zmienić w ciągu 8 godzin roboczego dnia 8 razy, czyli dla uboju 750 sztuk potrzeba stanowisk $750:8 =$ około 90, na każde stanowisko 2 mtr. kw., co stanowi 180 mtr. kw. użytkowej powierzchni. Zaś użytkowa powierzchnia wynosi 336 mtr. kw., czyli pojemność wydaje się dostateczna.

W ostatniem 7-leciu poddano ubojowi:

1922 r.	—	23.604 szt.
1923 „	—	17.774 „
1924 „	—	23.514 „
1925 „	—	39.161 „
1926 „	—	40.745 „
1927 „	—	39.276 „
1928 „	—	43.027 „

Wobec pewnych lokalnych warunków uboju, mianowicie — że ubój cieląt odbywa się w ciągu paru godzin zaledwie i praktykuje się tylko ubój rytualny, pojemność rzeźalni należy uznać za niedostateczną o 100 proc.

IV. Rzeźalnia koni urządzona w miejscu niewłaściwym, mianowicie — w budynku rzeźnianego zakładu utylizacyjnego.

Powierzchnia użytkowa tej rzeźalni wynosi 30 mtr. kw., co zezwala na ubój $30:10 = 3$ szt. koni jednocześnie, zaś przy zmianie stanowiska w ciągu roboczego dnia 5-krotnie na 15 sztuk.

Wobec niedostatecznych jednak urządzeń mechanicznych (1 winda) pojemność dzienna tylko wynosi 5 sztuk. W niektóre dni podaje się ubojowi 10 sztuk, a więc pojemność rzeźalni jest niedostateczna o 200 proc., zaś urządzeń mechanicznych o 300 proc.

W ostatniem 7-leciu poddano ubojowi:

1922 r.	—	487 szt.
1923 „	—	379 „
1924 „	—	238 „
1925 „	—	283 „
1926 „	—	594 „
1927 „	—	729 „
1928 „	—	452 „

V. Zakład utylizacyjny o bardzo przestarzałej konstrukcji urządzeń technicznych i sanitarnych.

VI. Zabudowania administracyjne, składające się z 3 jednopiętrowych budynków mieszkalnych.

VII. Zakład, zaopatrujący rzeźnię w wodę, parę i światło elektryczne (do 1914 r. funkcjonowała stacja akumulatorów, nieodbudowana dotychczas przez Towarzystwo Akcyjne).

VIII. Filtrowy systemu „Chambaux”, nieodpowiedniej pojemności w stosunku do ilości przepuszczanych wód odpływowych przy obecnym stopniu użytkowania rzeźni.

Rzeźnia Bałucka, zbudowana przez Akcyjne Towarzystwo w 1910 r. na terenie ówczesnej podmiejskiej osady Bałuty, gm. Radogoszcz, po przyłączeniu przez okupantów w 1915 r. tego terenu do wielkiej Łodzi przeszła pod dozór sanitarny władz miejskich, zaś pod względem prawnym przysporzyła miastu wiele kłopotów w związku z § 12 koncesji Rzeźni Miejskiej z 1899 r., postanawiającym, iż na terenie miasta Łodzi w czasie trwania tej koncesji istniejące lub mające powstać rzeźnie prywatne i komunalne oraz targowiska zwierząt rzeźnych będą zamknięte.

Rzeźnia Bałucka przy ul. Łagiewnickiej, częściowo rozszerzona w latach 1912-1913, bardzo zdewastowana przez wojska okupacyjne (urządzone były tam stajnie wojskowe), zajmuje obszar około 6 mórg i składa się, analogicznie do Rzeźni Miejskiej, z 2 kompleksów gospodarczych: targowiska dla zwierząt rzeźnych i właściwej rzeźni.

Targowisko zrujnowane, posiada tylko drewniane szopy, zaś pod względem sanitarnym jest źle urządzone (drzewo i bruk z polnych kamieni).

W skład Rzeźni właściwej wchodzi:

I. Zasadniczy budynek Rzeźni, mieszczący rzeźnię świń i rzeźnię bydła. Rzeźnia świń ma użytkowej powierzchni 498 mtr. kw., co przy obliczeniu teoretycznym daje możliwość uboju 498:10=50 sztuk jednocześnie, zaś — przy 5-krotnem opróżnieniu tej rzeźni w ciągu 8 godzin pracy dziennie — daje $50 \times 5 = 250$ sztuk.

W ostatniem 7-leciu ubój świń wynosił:

1922 r.	—	19.554 szt.
1923 „	—	19.070 „
1924 „	—	26.838 „
1925 „	—	34.233 „
1926 „	—	30.153 „
1927 „	—	30.397 „
1928 „	—	42.006 „

W roku 1928 w poszczególne dni ubój osiągał cyfrę 300 sztuk, czyli pojemność rzeźni jest niedostateczna o 20 proc. Lecz i tutaj zachodzą te same warunki, jak w Rzeźni Miejskiej, mianowicie, wzmożenie uboju i przeładowanie rzeźni w poniedziałki, środy i czwartki.

II. Rzeźnia bydła, składająca się z 3 sal, łącznej powierzchni 632 mtr. kw. Sale wyposażone są tylko w dźwigi do wytrzewiania tusz w ilości 61 sztuk, co przy 5-krotnej zmianie stanowiska daje możliwość w ciągu 8 godzin pracy poddać ubojowi 305 sztuk bydła. Rzeźnia nie posiada przedchłodni, wobec czego badanie mięsa przez lekarzy odbywa się w teźże rzeźni, a w tym celu mięso zawieszają na hakach ściennych.

Wobec istniejącego między hurtownikami układu co do niewywożenia z Rzeźni Bałuckiej zbadanego mięsa do czasu oznakowania całej produkcji jednorazowej, a to w celu jednoczesnej podażi mięsa w halach targowych, w dni większych ubojów nagromadza się mięsa około 300 sztuk ubitych i przy końcu uboju działalność urzędcwa lekarza staje się niezmiernie utrudniona.

W związku z tem należy uznać pojemność dzienną tej rzeźni za niedostateczną o 100 proc. i usprawnienie jej powinno iść w kierunku budowy przedchłodni i założenia urządzeń transportu do usuwania tusz z rzeźni.

W ostatniem 7-leciu poddano ubojowi:

1922 r.	—	36.980 szt.
1923 „	—	24.122 „
1924 „	—	21.675 „
1925 „	—	26.174 „
1926 „	—	26.505 „
1927 „	—	22.972 „
1928 „	—	25.533 „

III. Rzeźnia cieląt i owiec o czynnej powierzchni 174 mtr. kw., co zezwala na jednoczesny ubój 174:2=87 sztuk cieląt, zaś przy 8-krotnej zmianie stanowiska około 696 sztuk dziennie. W poszczególne dni poddawane bywa ubojowi 700 sztuk, czyli pojemność dzienna rzeźni jest obecnie dostateczna.

W ostatnim 7-leciu poddano ubojowi:

1922 r.	—	72.973 szt.
1923 „	—	59.904 „
1924 „	—	61.114 „
1925 „	—	72.081 „
1926 „	—	67.290 „
1927 „	—	63.683 „
1928 „	—	69.677 „

IV. Rzeźnia koni o czynnej powierzchni 16 mtr. kw., co daje możliwość na jednoczesny ubój 1 sztuki. W dni większych ubojów poddaje się rzezi dziennie 6 sztuk, co przy 5-krotnej zmianie stanowiska wymaga czynnej powierzchni 10 mtr. kw. Pojemność tej rzeźni narazie należy uważać za dostateczną.

W ostatnim 7-leciu poddano ubojowi:

1922 r.	—	1.107 szt.
1923 „	—	901 „
1924 „	—	476 „
1925 „	—	672 „
1926 „	—	1.047 „
1927 „	—	907 „
1928 „	—	579 „

Zestawienia dat uboju w obu rzeźniach za 1928 rok z datami Rzeźni Miejskiej za rok 1903:

	bydło rog.	cielęta	owce i kozy	świnie	konie
1928 r.	45.428	94.379	18.325	151.503	1.031
1903 „	33.774	60.343	27.800	59.794	98

wyказuje ilościowy wzrost uboju w ciągu 25 lat w związku z przyrostem ludności. Dany te mogą służyć za podstawę do przewidywań na dalsze 25-lecie. Biorąc pod uwagę powyższe przewidywania i *obecna już niedostateczność łącznej pojemności dziennej obu rzeźni łódzkich*: w rzeźniach bydła o 100 proc., w rzeźniach cieląt, owiec i kóz o 100 proc., w rzeźniach świń o 120 proc. i w rzeźniach koni o 200 proc., oraz niedostateczność urządzeń technicznych i sanitarnych obu rzeźni, — stwierdzić należy, iż zagadnienie terminowej i racjonalnej rozbudowy rzeźni łódzkich jest zagadnieniem pierwszorzędno znaczenia z punktu widzenia sprawy zdrowotności publicznej na terenie m. Łodzi.

PROTOKÓŁ**2 (III sesji) posiedzenia Rady Miejskiej.**

Łódź, dnia 19 lutego 1929 roku.

Komplet radnych 74.
Obecnych radnych 63.Komplet członków Magistratu 11.
Obecnych członków Magistratu 9.

Posiedzenie otworzył o godz. 20 min. 30 Prezes Rady Miejskiej, inż. J. Holcgreber, w obecności quorum Rady (72 członków) zaprosiwszy do stołu prezydjalnego radnych-sekretarzy Sz. Milmana i J. Richtera oraz Dyrektora Biura R. M., P. Rundo, do prowadzenia protokołu.

Przyjęto do wiadomości:**1. Krótkie zapytania wzgl. odpowiedzi:**

r. **Schotta**: Czy Magistratowi wiadomo, że niektóre towarzystwa ubezpieczeń od ognia przy pogorzelałach robią trudności i szykanują ubezpieczonych, celem przedłużenia terminu wypłacenia odszkodowania. Co Magistrat w tym kierunku zamierza uczynić, celem uchronienia majątku miejskiego od takich ewentl. szykan.

Ławnika Adamskiego, w imieniu Magistratu: Magistrat tę sprawę zbada i odpowiednio się stosunkuje. Są to rzeczy, które dopiero teraz doszły do naszej wiadomości.

2. Zawiadomienia członków Rady Miejskiej: Cz. Bagieńskiego, R. Izdebskiego, A. Joela, J. Wajcmana, usprawiedliwiających nieobecność swą na posiedzeniu w dniu dzisiejszym.

3. Uchwały Magistratu treści następującej:

„W związku z wnioskami Wydziału Oświaty i Kultury Nr. 5633/28 III z dnia 26 listopad 1928 r. oraz Wydziału Opieki Społecznej Nr. 9826/28 IV z dnia 3 grudnia 1928 roku postanowiono:

1. zlikwidować z dniem 1 kwietnia 1929 roku prowadzoną przez Wydział Oświaty i Kultury Miejską Pracownię Kilimów dla uczenic publicznych szkół powszechnych w Łodzi;
2. przekazać warsztaty teje Pracowni Kilimów, nabyte w drodze darowizny od współuczestników byłej Spółki z ogr. odp. p. f. „Kilim Polski” w Łodzi na mocy uchwały Rady Miejskiej Nr. X z dnia 11 grudnia 1924 roku, Wydziałowi Opieki Społecznej;
3. przesłać odpis niniejszej uchwały Radzie Miejskiej do wiadomości”.

Nr. 9 z dnia 3 stycznia 1929 roku:

„Na wniosek Wydziału Budownictwa Nr. 9887/28-V z dnia 20 grudnia 1928 roku postanowiono:

1. powołać do życia do przemianowywania ulic i placów w m. Łodzi położonych, Komisję, złożoną z pp. ławników: R. Izdebskiego, P. Smolika i A. Harasza oraz pp. L. Waszkiewicza, Z. Lorentza i A. Walczaka;
2. przesłać odpis niniejszej uchwały Radzie Miejskiej do wiadomości”.

Nr. 53 z dnia 10 stycznia 1929 roku, treści następującej:

„Opierając się na art. 5 ustawy skarbowej z dnia 22 czerwca 1928 r. (Dz. U. Rz. P. Nr. 67, poz. 622) i na okólniku Ministerstwa Skarbu L. dz. III. 3538/1 z dnia 16 listopada 1928 roku postanowiono:

1. przyznać pracownikom miejskim, pobierającym wynagrodzenie na zasadach, wyłuszczonej w „Regulaminie, normującym wymiar i wypłatę uposażeń pracowników Zarządu m. Łodzi”, dodatek miesięczny do

- poborów służbowych za miesiące: styczeń, luty i marzec 1929 r. w wysokości 15 proc. uposażenia miesięcznego (pensja zasadnicza z dodatkami: ekonomicznym, regulacyjnym, komunalnym i nadzwyczajnym) według stawek, obowiązujących w miesiącu grudniu 1928 roku, za każdy z wyżej wymienionych miesięcy:
2. przyznać dodatek miesięczny do poborów służbowych, określony w punkcie 1 niniejszej uchwały, również:
    - a) pracownikom kontraktowym, pobierającym uposażenie według grup uposażenia pracowników miejskich oraz tym pracownikom kontraktowym, których całkowite pobory miesięczne, ustalone w sposób ryczałtowy, nie przekraczają kwoty zł. 1.000;
    - b) pracownikom pozaetatowym, tymczasowym i odbywającym służbę przygotowawczą, oraz pracownikom dziennie płatnym, pobierającym wynagrodzenie według grup uposażenia pracowników miejskich;
    - c) pracownikom miejskim, przebywającym na urloпах płatnych lub zawieszonych w czynnościach służbowych;
    - d) emerytom, osobom, pobierającym zaopatrzenie wdowie i sieroce, oraz osobom, pobierającym z fundusów miejskich wsparcie dożywotnie;
  3. przyjmując do wiadomości, iż kredyty na wypłatę pracownikom miejskim dodatku miesięcznego do poborów służbowych za miesiące: styczeń, luty i marzec 1929 r. zostały przewidziane w budżecie Zarządu m. Łodzi na rok administracyjny 1928/29;
  4. przesłać odpis niniejszej uchwały Radzie Miejskiej do wiadomości

Nr. 90 z dnia 24 stycznia 1929 roku treści następującej:

„Zgodnie z wnioskiem Wydziału Zdrowotności Publicznej Nr. 268/29-VI z dnia 11 stycznia 1929 roku postanowiono — nawiązując do uchwały Magistratu Nr. 322 z dnia 12 kwietnia 1928 roku:

1. przedłużyć udzielony p. ławnikowi dr. A. Margolisowi uchwałą Magistratu Nr. 2 z dnia 29 listopada 1927 roku bezpłatny urlop ze stanowiska ordynatora miejskiego szpitala powszechnego w Radogoszczu — do końca kadencji obecnej Rady Miejskiej;
2. powierzyć na tenże czas zastępstwo p. ławnika dr. A. Margolisa na stanowisku ordynatora miejskiego szpitala powszechnego w Radogoszczu p. dr. N. Jelenkiewiczowi;
3. przesłać odpis niniejszej uchwały Radzie Miejskiej do wiadomości

Nr. 96 z dnia 24 stycznia 1929 roku treści następującej:

„Zgodnie z wnioskiem Wydziału Zdrowotn. Publicznej Nr. 319/29-VI z dnia 15 stycznia 1929 r. postanowiono:

1. pobierać za leczenie i utrzymanie członków Kasy Chorych m. Łodzi w szpitalach miejskich w m. grudniu 1928 r. zł. 5.68 od osoby dziennie;
2. przesłać odpis niniejszej uchwały Radzie Miejskiej do wiadomości

Nr. 151 z dnia 7 lutego 1929 roku treści następującej:

„W związku z wnioskiem Wydziału Gospodarczego Nr. 4757/28-VII z dnia 30 stycznia 1929 roku postanowiono:

1. wydzierżawić p. inż. I. Hamerowi na urządzenie reklam świetlnych filary murowane parkanu, otaczającego park Kolejowy wzdłuż ulic Kilińskiego, Narutowicza i Skwerowej na następujących warunkach:
  - a) okres dzierżawy filarów trwać będzie 5 lat,

- b) wysokość czynszu dzierżawnego ustala się w pierwszym roku trwania dzierżawy na zł. 10.—, w następnych zaś na zł. 20.— od jednego filara,
  - c) po expiracji terminu dzierżawy Magistratowi przysługiwać będzie prawo wykupienia kompletnego urządzenia reklam świetlnych za 25 proc. jego wartości,
  - d) inż. J. Hamer obowiązany jest przedłożyć Wydziałowi Budownictwa do zatwierdzenia plan i kosztorys instalacji reklam świetlnych.
- Uwaga:** Reklama nie może odstawać od filara na więcej niż 10 centymetrów.
2. przesać odpis niniejszej uchwały Radzie Miejskiej do wiadomości".

Nr. 1198 z dnia 20 grudnia 1928 roku treści następującej:

- „W związku z rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 marca 1928 roku o ewidencji i kontroli ruchu ludności (Dz. U. Rz. P. Nr. 32, poz. 309) postanowiono na wniosek p. Prezydenta B. Ziemięckiego:
1. przemianować z dniem 1 stycznia 1929 roku dotychczasowe Biuro Adresowe na Urząd Meldunkowy, którego Biuro Adresowe będzie składową częścią;
  2. powierzyć Urzędowi Meldunkowemu wydawanie dowodów osobistych, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 29 listopada 1928 roku o dowodach osobistych (Dz. U. Rz. P. Nr. 100, poz. 898);
  3. przydzielić w związku z tem z dniem 1 stycznia 1929 roku do Urzędu Meldunkowego 2-ch urzędników VIII stopnia służbowego i 1 urzędnika VII stopnia służbowego;
  4. wezwać Wydział Gospodarczy do wynajęcia odpowiednich lokali na pomieszczenie Urzędu Meldunkowego oraz 6 obwodowych biur meldunkowych;
  5. pokrywać narazie zwiększone wydatki Urzędu Meldunkowego z kredytów, przewidzianych w budżecie Zarządu m. Łodzi na rok administracyjny 1928/29 na prowadzenie Biura Adresowego;
  6. wezwać wydział finansowy do uwzględnienia postanowień niniejszej uchwały przy opracowywaniu dodatkowego budżetu Zarządu m. Łodzi na rok administracyjny 1928/29 oraz
  7. przesać odpis niniejszej uchwały Radzie Miejskiej do wiadomości".

Nr. 92 z dnia 24 stycznia 1929 roku treści następującej:

„Na wniosek Wydziału Podatkowego Nr. 86/29-II z dnia 14 stycznia 1929 roku postanowiono:

1. przyjąć zalecone nadesłanem przy piśmie Urzędu Wojewódzkiego w Łodzi Nr. III 4271 z dnia 11 października 1928 roku reskryptem Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Nr. SF 3250/II-28 z dnia 29 września 1928 roku poprawki do uchwalonego przez Radę Miejską w dniu 25 czerwca 1928 roku Statutu o poborze na rzecz m. Łodzi podatku mieszkaniowego, a w związku z tem nadać wyżej wymienionemu statutowi następujące brzmienie:

STATUT

o miejskim podatku od zbytku mieszkaniowego na rzecz m. Łodzi.

Na podstawie art. 7 Ustawy z dnia 11. VIII. 1923 roku o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 747) wprowadza się na rzecz m. Łodzi miejski podatek od zbytku mieszkaniowego.

§ 1.

Opodatkowaniu podlegają części mieszkalne, które ze względu na swe przeznaczenie lub w stosunku do liczby osób, zamieszkujących lokal uważa się za zbędne.

Podatkowi temu, podlegają również części mieszkalne, zajęte przez właściciela nieruchomości w domu własnym.

§ 2.

Za części mieszkalne zbędne należy uważać we wszystkich mieszkaniach pokoje, które więcej niż o jeden przekraczają liczbę osób, zamieszkujących lokal, z wyłączeniem służby domowej.

§ 3.

Podatek opłacają osoby fizyczne, zajmujące lokale.

§ 4.

Od podatku od zbytku mieszkaniowego wolne są:

- a) części mieszkalne, przeznaczone wyłącznie do wykonywania zawodu, o ile zawód ten wykonywa się w domu,
- b) mieszkania zajęte przez cudzoziemskich przedstawicieli Państw obcych, o ile są obywatelami Państwa wysyłającego,
- c) reprezentacyjne mieszkania urzędników państwowych i samorządowych,
- d) mieszkania duchowieństwa wszelkich wyznań.

§ 5.

Podstawę wymiaru podatku stanowi roczne komorne, względnie wartość czynszowa całego mieszkania z czerwca 1914 roku, przeliczona na złote według relacji, zamieszczonej w ustępie 4 art. 6 Ustawy z dnia 11. IV. 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 39, poz. 406).

§ 6.

Podatek od zbytku mieszkaniowego wynosi:

przy 1 pok. zbędnym	— 10%	roczn. komornego,	wypadaj. za zbędne pok.					
2 " zbędnych	— 20%	"	"	"	"	"	"	"
3 " "	— 40%	"	"	"	"	"	"	"
4 " "	— 70%	"	"	"	"	"	"	"
ponad 4 " "	— 100%	"	"	"	"	"	"	"

§ 7.

Właściciele nieruchomości lub ich zastępcy tudzież właściciele lokali winni na żądanie przedkładać Wydziałowi Podatkowemu Magistratu m. Łodzi w oznaczonym czasie żądane zeznania, udzielać odpowiedzi na określone pytania, jakoteż przedkładać księgi gospodarcze oraz inne dowody.

§ 8.

Wymiar i pobór podatku od zbytku mieszkaniowego wykonywany będzie w tenże sposób i w tymże czasie, co i podatku od lokali.

§ 9.

Odwołania w sprawach wymiaru podatku wnosić należy w terminie i trybie, przewidzianym w artykule 48 ustawy z dnia 11. VIII. 1923 roku (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 747).

§ 10.

Nieuiszczony w terminie podatek ściągnięty będzie w drodze przymusowej z doliczeniem kosztów egzekucyjnych, kar za zwłokę i odsetek za odroczenie, według postanowień, zawartych w ustawie z dnia 31 lipca 1924 roku (Dz. U. Rz. P. Nr. 73, poz. 721) oraz Rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 17. V. 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 46, poz. 401).

§ 11.

Wykroczenia przeciwko przepisom o wymiarze i poborze podatku podlegają karze do wysokości zł. 345,9, o ile przekroczenie nie jest karalne według art. 62—66 ustawy z dnia 11. VIII 1923 roku o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 747).

§ 12.

Statut niniejszy wchodzi w życie po zatwierdzeniu przez władze nadzorcze i po ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Łódzkiego oraz w Dzienniku Zarządu m. Łodzi i obowiązuje od dnia 1 lipca 1928 roku. Od daty ostatnio wymienionej traci moc obowiązująca statut o podatku od zbytku mieszkaniowego na rzecz m. Łodzi z dnia 26 listopada 1924 roku".

Nr. 50 z dnia 10 stycznia 1929 roku treści następującej:

„Na wniosek Wydziału Przedsiębiorstw Miejskich Nr. 1966/28 XI z dnia 28 grudnia 1928 roku postanowiono:

1. zezwolić Związkowi Zawodowemu Pracowników Automobilowych w Łodzi na przelanie praw i obowiązków, wypływających z umowy, zawartej przez Magistrat w wyżej wspomnianym Związkiem w dniu 29 marca 1927 roku w sprawie odszkodowania osób poszkodowanych przy wypadkach samochodowych, na Stowarzyszenie Właścicieli Samochodów Zarobkowych w Łodzi;
2. przestać odpis niniejszej uchwały Radzie Miejskiej do wiadomości".

4. Regulamin dla lekarzy dyżurnych Pogotowia Ratunkowego w Łodzi treści następującej:

§ 1.

Bezpośrednim zwierzchnikiem lekarzy dyżurnych jest inspektor szpitalnictwa miejskiego względnie kierownik Pogotowia — lekarz, za pośrednictwem jego otrzymują lekarze dyżurni wszystkie zarządzenia z Wydziału Zdrowotności Publicznej.

§ 2.

Każde rozpoczęcie i koniec dyżuru odnotowują lekarze w księdze dyżurów. Lekarzy obowiązuje punktualne przybywanie na dyżur.

§ 3.

Lekarz nie może pod żadnym pozorem opuścić dyżuru dopóki nie przybędzie następcy. W razie zaśłabnięcia podczas dyżuru lub w innych nadzwyczajnych wypadkach, przerywa dyżur za wiedzą inspektora szpitalnictwa lub kierownika Pogotowia.

Uwaga: O ile godzina ukończenia dyżuru zastaje lekarza przy wypadku na mieście, to po osobistym telefonicznym zapewnieniu się, że następca jest na stacji, może lekarz dyżurny nie wracać na stację, przyczem lekarz dyżurny na stacji odnotowuje w księdze dyżurów czas porozumienia się telefonicznego, t. j. czas zakończenia poprzedniego dyżuru.

§ 4.

W razie niemożności przybycia na stację lekarz dyżurny zawiadamia co najmniej na 4 godziny przed swoim dyżurem, intendenta Pogotowia wzgl. Kierownika Pogotowia lub inspektora szpitalnictwa. Zastępstwa bez zawiadomienia uważane będą za niestawienie się na dyżur.

§ 5.

Celem unikania niepotrzebnych wyjazdów na skutek złośliwych i fałszywych wezwań lekarz dyżurny powinien przyjmować wezwania telefoniczne z nadzwyczajną dokładnością z wielkim krytycyzmem, ale z uprze-

dzającą grzecnością. Przy wezwaniach na miasto uwzględniać należy te wypadki, które wchodzi w zakres działalności Pogotowia Ratunkowego, a więc katastrofy, nagłe i nieszczęśliwe wypadki, zaszłe w miejscach publicznych, t. j. poza obrębem mieszkań prywatnych, i, o ile z krótkiego wywiadu okaże się, że chory sam lub przy pomocy osób postronnych nie może przyjść lub przyjechać na stację Pogotowia. Wypadki tego rodzaju, jak: zranienie palców, ukąszenie, lekkie oparzenia górnych kończyn, lżejsze otrucia jodyną i t. p. nie nadają się do wyjazdu na miasto. Przez mieszkanie prywatne należy rozumieć pomieszczenie w stałym użyciu pojedynczej osoby, rodziny lub zbiorowiska ludzi. Domy zajezdne, noclegowe, stacje kolejowe, składy, biura, teatry, kina, restauracje, cyrki, szkoły, warsztaty, fabryki i t. p. nie są uważane za mieszkania prywatne. Wypadki na schodach, w piwnicach, podwórzach, strychach, zasadniczo należy traktować jako nadające się do wyjazdu.

Pogotowie odmawia wyjazdu:

- a) do pijanych, o ile nie ponieśli poważniejszych obrażeń,
- b) do prywatnych mieszkań, z wyjątkiem wypadków nagłych, grożących życiu, jak: krwotoki, otrucia, zadławienia, ciężkie pokaleczenia, ciężkie oparzenia, samobójstwa, zamachy samobójcze, zaczadzenia, upadki z wysokości, przygniecenia, rażenia prądem i t. p.;
- c) jeżeli na miejscu wypadku już się znajduje wezwany lekarz; w tym wypadku wyjazd karetki może nastąpić tylko na prośbę lekarza z umotywowaniem niezbędności wyjazdu (konieczności natychmiastowego przewiezienia do operacji, brak pod ręką odpowiednich odtrutek, narzędzi i t. p.);
- d) jeżeli nieszczęśliwy wypadek zdarzył się poza obrębem miasta; w wyjątkowych wypadkach karetka Pogotowia może wyjechać i poza obręb miasta, o czym decyduje inspektor szpitalnictwa względnie kierownik Pogotowia, a w razie niemożności porozumienia się z nimi sam lekarz dyżurny.

§ 6.

Technika odbierania wezwań przez telefon: przy wezwaniach telefonicznych należy zadawać następujące pytania: 1) kto mówi? 2) numer telefonu, 3) co się stało, 4) gdzie się zdarzył wypadek.

Ad. 1) Jeżeli wzywa posterunkowy należy zapisać w księdze czynności jego numer.

Ad. 2) Numer telefonu, z którego wzywa się Pogotowie, należy bezwzględnie zapisać, gdyż podług podanego numeru można w pewnych razach sprawdzić tożsamość osoby, wzywającej oraz utrzymać kontakt z lekarzem wyjazdowym.

Ad 4) Należy zapisać adres wypadku, ulicę, numer domu, ewentualnie numer mieszkania. W niektórych wypadkach lekarz dodatkowo poleca przez telefon, ażeby wzywający oczekiwał go w bramie, wskazał drogę, przygotował ciepłą wodę, przewiązał krwawiącą kończynę, wyniósł zaczadzonego na świeże powietrze, przewietrzył pokój i t. p.

§ 7.

Po powrocie od wypadku lub po udzieleniu pomocy na stacji, lekarz dyżurny odnotowuje w księdze czynności z notatek biuletynowych godzinę wyjazdu, przyjazdu, udzielenia pomocy, imię i nazwisko chorego, jego wiek i t. d., robiąc odpis biuletynu w księdze czynności. Wszelkie

notatki, wchodzące w zakres tajemnicy lekarskiej, nie wpisuje się do biuletynu, a tylko do księgi czynności, która jest niedostępna dla osób postronnych.

§ 8.

Księga czynności, z której robią się odpisy urzędowe, powinna być utrzymywana czysto i pisana czytelnie. Nazwisko lekarza dyżurnego musi być wpisane w całości i czytelnie. Wiadomości, zapisane w księdze powinny być krótkie, lecz wyczerpujące tak, ażeby osoba, która nie była przy wypadku, miała dokładne pojęcie o rodzaju uszkodzenia, przyczynie i zastosowanych środkach ratunkowych. W razie nieudzielenia pomocy, należy podać przyczynę odmowy.

§ 9.

Po otrzymaniu wezwania lekarz alarmuje garaż i sanitariuszy, sam zaś zapisuje do księgi czynności godzinę wezwania, numer telefonu, osobę, która wzywała, adres wypadku i swoje nazwisko. Dane te lekarz wpisuje w tym celu, ażeby pozostały na stacji personel mógł się należycie orientować i w razie potrzeby mógł się z nim porozumieć na miejscu. Z chwilą wyjazdu do wypadku, obsada samochodu przechodzi pod komendę lekarza.

§ 10.

Dojeżdżając do miejsca wypadku, lekarz notuje w biuletynie wyjazdowym czas przybycia, daje sanitariuszom zarządzenia, wskazuje szoferowi miejsce postoju, pierwszy zdąża do poszkodowanego, orientuje się w jakim miejscu ma być udzielona pierwsza pomoc i gdzie najkorzystniej oddzielić się od tłumu, udziela pomocy, uspakaja poszkodowanego, usmierza ból, opatruje widoczne uszkodzenia, orientuje się, czy niema ukrytych uszkodzeń, a następnie decyduje się na transport lub pozostawienie chorego na miejscu.

O ile stan chorego nie jest groźny, lekarz po udzieleniu mu pierwszej pomocy, stosownie do swego uznania, odwozi go do domu, do szpitala, lecznicy, przytułku lub zostawia na miejscu. O ile wypadek należy do rzędu ciężkich, należy chorego jak najrychlej przewieźć do szpitala w celu zapewnienia mu najskuteczniejszej pomocy. Należy unikać długich opatrunków i wywiadów, zwłaszcza na mrozie i skwarze.

§ 11.

Po udzieleniu pomocy lekarz wypełnia biuletyn wyjazdowy. przeznaczony dla stacji względnie dla szpitali.

Oddawanie chorych pod opiekę policji lub odwożenie do komisariatu może nastąpić jedynie na wyraźne żądanie policji, o czym zaznacza się w biuletynie.

§ 12.

Lekarz jest obecny przy przenoszeniu chorego do samochodu, przy noszeniu do szpitala i do mieszkania.

Celem unikania nieporozumień na tle przyjmowania przez szpitale chorych, dostarczanych przez Pogotowie, poleca się lekarzom P. R. jak najtaktowniej postępować z personelem szpitalnym. Zasadniczo lekarz dyżurny oddaje chorego w ręce lekarza dyżurnego szpitala. W przypadku dłuższego wyczekiwania na przybycie lekarza szpitalnego telefonuje na stację Pogotowia z zapytaniem, czy niema wyjazdu; w razie twier-

dzącej odpowiedzi po upewnieniu się, że chory będzie przyjęty, pozostawia go na opiece personelu szpitala, a sam jedzie do następnego wypadku.

§ 13.

Po załatwieniu wypadku na mieście lekarz, szczególnie, o ile znajduje się na krańcach miasta, stara się telefonicznie porozumieć ze stacją i zapytać, czy niema innego wezwania. W razie katastrofy masowej lekarz dyżurny, wyjeżdżając do wypadku, poleca zawiadomić o katastrofie ławnika wydziału, inspektora szpitalnictwa, którzy w miarę potrzeby zarządzają uruchomienie odpowiedniej ilości samochodów sanitarnych.

§ 14.

Podczas pełnienia obowiązków lekarze dyżurni noszą przepisanej formy czapkę".

5. Pismo Magistratu Nr. 1034 29 I A z dnia 19.II. 1929 r. treści następującej:

„W związku ze zgłoszonym przez p. radnego inż. Wojewódzkiego krótkim zapytaniem na I posiedzeniu (III sesji) Rady Miejskiej w dniu 17 stycznia 1929 roku w sprawie częstych katastrof budowlanych w naszym mieście oraz eksmitowania mieszkańców z jednego z domów grożących zawaleniem do nieodpowiedniego pomieszczenia — komunikujemy, iż na skutek dokonanych oględzin drewnianego budynku frontowego na posesji przy Rynku Bałucki Nr. 8 w dniu 31 grudnia 1928 roku Komisja w składzie inż. W. Wołodzki, naczelnika Wydziału Budownictwa, inż. P. Sperra, p. o. kierownika Inspekcji Budowlanej, inż. W. Lisowskiego, kierownika Oddziału Architektonicznego, i inż. Prawica postanowiła ze względów bezpieczeństwa niezwłocznie opróżnić I i II poddasze oraz zamknąć dostęp na poddasze.

Wobec powyższego 5 lokatorów z posesji przy Bałuckim Rynku Nr. 8 zostało przeniesionych do baraków na Polesiu Konstanyńskim. 4-ch zaś z tejże posesji, pozostawiając swoje ruchomości na miejscu, zamieszkało u swych krewnych względnie znajomych.

Równocześnie nadmieniamy, że początkowo lokatorzy nie zgadzali się na przeniesienie do baraków z braku lokomocji na przewiezienie ich ruchomości, dopiero po otrzymaniu miejskich samochodów na ten cel, przeprowadzili się w dniu 4 i 5 stycznia 1929 roku na Polesie Konstanyńskie".

WYBRANO:

Na członków Komitetu Nagrody Literackiej m. Łodzi na rok 1929:
— z ramienia Rady Miejskiej — prof. Przecław Smolik, ławnika Magistratu m. Łodzi oraz ob. Stanisława Pozniera. — (Wyboru dokonano przez aklamację).
(Dok. nast.).

SPRAWOZDANIE

Urzędu Weterynaryjnego za styczeń 1929 r.

I. Choroby zaraźliwe zwierzęce.

Nosaczna 5 zagród (w ub. mies. 5).

Zaraza świń 2 zagrody (w ub. mies. 2).

Wścieklizna psów — stwierdzono 3 nowe wypadki (w ub. m. 1).

II. Działalność okręgów sanitarno-weterynaryjnych.

Pierwszy okręg (teren komisariatów policyjnych 2, 3 i 5).

Dokonano oględzin miejsc sprzedaży mięsa 99 (82), ryb 23 (41), mleka 2 (2) — razem 124 (125); stajen 131 (85), obór 46 (34), chlewni 9 (3), gęsiarni 3 (2), rzeźni dla ptactwa 4 (2), innych obiektów 7 (12) — razem 324 oględzin (w ub. m. 263), podczas których sporządzono 12 (3) protokołów policyjnych, ponadto okręgowy lekarz weterynaryjny przyjmował udział w 11 komisjach (w ub. m. 7).

Drugi okręg (teren komisariatów policyjnych 8, 9, 11, 14 i czasowo czwarty okręg (komis. 12 i 13).

Dokonano oględzin miejsc sprzedaży mięsa 161 (172), ryb 4 (6) — razem 165 (178); stajen 40 (33), obór 40 (13), chlewni 8 (4), rzeźni dla ptactwa 1 (2), innych obiektów 2 (2) — razem 256 oględzin (w ub. mies. 232), podczas których sporządzono 4 protokoły policyjne (11); ponadto okręgowy lekarz weterynaryjny przyjmował udział w 7 komisjach (w ub. m. 4).

Trzeci okręg (teren komisariatów policyjnych 1, 4, 6, 7 i 10).

Dokonano oględzin miejsc sprzedaży mięsa 60 (90), ryb 10 (10) — razem 70 (w ub. mies. 100), stajen 90 (90), obór 110 (60), chlewni 6 (6), rzeźni dla ptactwa 1 (2) — razem 277 oględzin (w ub. mies. 256), ponadto okręgowy lekarz weterynaryjny przyjmował udział w 9 komisjach (w ub. m. 9).

III. Dozór nad targowicą zwierząt użytkowych.

Zbadano 836 koni (w ub. m. 654), z czego niedopuszczono do handlu 45 koni (39) niezaopatrzonych w świadectwach pochodzenia oraz 1 konia chorego na zołzy.

IV. Dozór nad rakarnią.

Dokonano sekcji dostarczonych trupów: koni 21 (23), kotów 1 (1), psów 4. Dokonano sekcji zwierząt, dostarczonych do zniszczenia: koni chorych na nosaciznę 1 (2) oraz 71 psów (85) i 8 kotów (27) podejrzanych o wściekliznę, ponadto 23 (11) złowionych psów wążających się — razem sekcjonowano trupów: koni 22 (25), psów 98 (46), kotów 9 (28).

V. Dozór nad obrotem zwierząt i produktów zwierzęcych na stacjach kolejowych.

Zbadano przy wyładunku drobiu 1200 szt. (2300).

VI. Dozór nad rzeźniami.

Miejska: Zbadano poddanych ubojowi zwierząt: bydła rog. 1966 (1893) szt., cieląt 3067 (3026), owiec i kóz 352 (525), koni 43 (60), świń 11752 (10480) sztuk.

Bałucka: Zbadano poddanych ubojowi zwierząt: bydła rog. 2366 (2550) szt., cieląt 4794 (4665), owiec i kóz 642 (1022), koni 93 (74), świń 4588 (4136) sztuk.

Razem w styczniu: bydła rog. 4332 (4443) szt., cieląt 7861 (7691), owiec i kóz 994 (1547), koni 136 (134), świń 16340 (14616) sztuk.

VII. Stacja badania mięsa przywozowego.

Zbadano mięsa przywozowego 87279 (60874) kg., oraz mięsa, skonfiskowanego przez policję, jako pochodzącego z potajemnego uboju 163 kg. (252), z czego zniszczono 28 kg. (173) niezdatnego do spożycia, pozostałe 135 kg. (79) przekazano instytucjom dobroczynnym: „Domowi sierot żołnierskich” — 73 kg., schronisku dla dzieci „Sienkiewiczówka” — 25 kg., „Przytułk. św. Olgi” — 9 kg., schron. dla dzieci „Gniazdo” — 28 kg.

KRONIKA MIEJSKA.

O komunikację tramwajową z zachodnią dzielnicą Łodzi. Wobec postępującego rozwoju dzielnicy zachodniej miasta, położonej wzdłuż ulic Konstantynowskiej i Srebrzyńskiej, powstała konieczność zwiększenia częstotliwości ruchu kolei elektrycznej łódzkiej względnie kolei dojazdowych, celem ułatwienia mieszkańcom tej dzielnicy komunikacji z innymi częściami miasta.

Ponieważ tow. kolei dojazdowych uwarunkowało zwiększenie ilości pociągów udzieleniem zezwolenia na wybudowanie drugiego toru, Magistrat zwrócił się do Dyrekcji K. E. Ł. zapytaniem, czy pragnie ona skorzystać z przysługującego jej prawa, zgodnie z umową z 1910 roku, wykupu części linii konstantynowskiej, leżącej w granicach miasta.

W tym wypadku pociągi Łódzkiej Kolei Elektr. dochodziłyby na ulicy Konstantynowskiej do toru kolei kaliskiej, co przyczyniłoby się do udogodnienia komunikacji tramwajowej z tą dzielnicą miasta.

Uregulowanie warunków pracy terminatorów rzemieślniczych. Na skutek licznych skarg, wpływających do Magistratu w sprawie zatrudnienia przez przedsiębiorców nadmiernej liczby terminatorów, oraz skarg tych ostatnich na złe traktowanie i przeciążanie pracą, p. wiceprezydent Rapalski, jako przewodniczący Urzędu Przemysłowego I-szej instancji, zwołał konferencję informacyjno-porozumiewawczą z przedstawicielami najbardziej zainteresowanych organizacji zawodowych.

Zagajając konferencję, p. wiceprezydent Rapalski wskazał na doniosłe społeczne znaczenie uregulowania sprawy terminatorów oraz zakomunikował, że przed podjęciem akcji w tej sprawie Magistrat chce zaznajomić się z opinią zainteresowanych

organizacji. W wyniku dłuższej dyskusji przedstawiciele organizacji zawodowych wypowiedzieli się za uregulowaniem tej sprawy w drodze przepisów, określających maksymalną liczbę terminatorów, jaką wolno byłoby przyjmować pracodawcy, w zależności od ilości zatrudnionych czeladników.

P. w. prezyd. Rapalski, zamykając konferencję, oświadczył, iż po zaznajomieniu się z opinią organizacji rzemieślniczych Magistrat przedłoży władzom przemysłowym II-giej instancji (wyjewódzkiemu wydziałowi przemysłowemu) zebrane w tej sprawie materiały wraz z wnioskiem Urzędu Przemysłowego I-szej instancji, zmierzającym do uregulowania sprawy, zgodnie z art. 148 Ustawy Przemysłowej, przewidującym ograniczenie liczby zatrudnionych terminatorów.

O dobrą wodę do picia. Pod przewodnictwem Inspektora Sanitarnego m. Łodzi dr. Misjona, przy udziale pp. dr. Załęskiego, kierownika Instytutu Bakteryjologicznego, inż. Kempńskiego, dyrektora Państwowego Zakładu Badawczego, inż. Rodewalda, kierownika Oddziału Technicznego i inż. Kloczkowskiego, kierownika Miejskiej Izby Odkażającej, odbyło się w Wydziale Zdrowotności Publicznej posiedzenie sekcji epidemiologicznej.

Przedmiotem obrad była sprawa ustalenia norm kontroli i zamykania studzien.

W dyskusji podkreślono, iż dzięki energicznej akcji miejskich władz sanitarnych, stan sanitarny studzien na terenie miasta uległ poprawie, istnieje jednak konieczność prowadzenia stałej kontroli wody pod względem bakteriologicznym i chemicznym oraz badania studzien pod względem urządzenia technicznego.

W wyniku dłuższych obrad postanowiono bezwzględnie zamykać studnie, w których woda jest niezdatna do użytku pod względem bakteriologicznym, natomiast w wypadkach ujemnych wyników badania wody wy-

łącznie pod względem chemicznym. Badanie będzie przeprowadzone ponownie i od jego wyników uzależniona będzie decyzja co do pozostawienia studni do użytku bądź też jej zamknięcia.

Z ŻYCIA MIAST POLSKICH.

ZWIĄZEK MIAST POLSKICH.

W sali portretowej Magistratu m. st. Warszawy odbyło się posiedzenie zarządu Związku Miast Polskich pod przewodnictwem prezesa zarządu Związku, p. inż. Zygmunta Słomskiego, prezidenta m. st. Warszawy.

Omawiane były wnioski komisji skarbowej zarządu Związku Miast Polskich, zreferowane przez dr. Konrada Ilskiego, ławnika m. st. Warszawy, zmierzające ku spowodowaniu poprawy ciężkiego stanu finansowego miast, a to przez przywrócenie ważniejszych uprawnień finansowych, przewidzianych w ustawie z dnia 11 sierpnia 1923 roku o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych. Wnioski komisji, po dyskusji wśród zebranych, zarząd Związku zaaprobował.

P. Teodor Toeplitz przedstawił zebranym referat, jaki imieniem Związku Miast Polskich wygłosi na międzynarodowym kongresie miast w Sewilli. Referat p. Toeplitza ńosi tytuł: „Wywłaszczenia dla celów użyteczności publicznej w Polsce”.

Sprawozdanie z dalszego przebiegu prac nad udziałem Związku Miast Polskich w Powszechnej Wystawie Krajowej przedstawił zarządowi Związku p. o. dyrektora biura Związku, p. Marceja Porowski; sprawozdanie dotyczyło samodzielnego udziału miast w P. W. K., udziału Związku Miast Polskich, jako takiego, sprawy kinematografu Związku M. P. na P. W. K., następnie sprawy modeli wzorowych urządzeń miej-

skich, wreszcie sprawy centralnej statystyki Związku M. P.

Ostatnią ze spraw porządku dziennego była inicjatywa biura Związku Miast Polskich zorganizowania fachowej poradni dla spraw elektrycznych przy biurze Związku M. P. Zarząd Związku uznał zasadniczo, iż zorganizowanie takiej poradni jest dla współczesnych, realnych potrzeb miast rzeczą nieodzowną.

PROJEKTY BUDOWLANE.

Projekt ustawy o budowie małych mieszkań, przyjęty na posiedzeniu Rady Ministrów, jest właściwie projektem ustawy ramowej, na której podstawie p. minister skarbu w porozumieniu z innymi ministrami wydać ma szereg rozporządzeń.

Przewiduje się rozporządzenia, oparte na wymienionej ustawie, mianowicie rozporządzenie w sprawie zmiany przepisów o podatku lokalowym, rozporządzenie w sprawie podatku od przyrostu wartości nieruchomości, rozporządzenie w sprawie podatku od placów niezabudowanych, zmiana niektórych przepisów ustawy o rozbudowie miast, mianowicie w sprawie oprocentowania pożyczek budowlanych. Poza tem wydane być mają zarządzenia w sprawie normalizacji i standaryzacji materiałów budowlanych.

Przy Minist. Skarbu będzie zwołana rada budowlana, celem omawiania kwestyj związanych z wprowadzeniem w życie projektowanej ustawy. Nie jest wyłączone, że cała akcja kredytowa skoncentruje się w

Banku Gospod. Krajowego, który stanie się zatem przewidzianą jednostką prawną dla podziału i koncentracji funduszu budowlanego. Obecny fundusz budowlany będzie połączony z nowym w jedną całość. Rola komitetów rozbudowy przy samorządach będzie niezmieniona.

SAMORZĄD STOLECZNY.

Budżet inwestycyjny.

Ustalono, że 210 ulic wielkiej Warszawy nie posiada bruków lub jest częściowo zabrukowanych. Ulice te obejmują ogółem obszar 420.000 mtr. kw., chodniki zaś na tych ulicach około 150.000 mtr. kw. Dla zabrukowania tych ulic potrzebna jest suma 8 milj. złotych. Program obliczony jest na dwa lata. W przeciągu tego czasu wszystkie ulice miasta będą zabrukowane.

Podatek od lokali.

Ze sprawozdania wydziału finansowo-podatkowego Magistratu m. st. Warszawy wynika, że w roku 1926 dokonano zajęć za zaległy podatek lokalowy 602.217, zlicytowano zaś 36 płatników, w roku 1927 dokonano zajęć u 928.555 płatników, licytacji zaś odbyło się tylko 174.

W roku 1926 wymierzono podatki od lokali na ogólną sumę złotych 17.994.280, umorzono podatku na sumę zł. 814.946. Wymiar tego podatku na rok 1927 wyniósł 15.173.416 złotych, umorzono zaś na sumę złotych 1.417.610.

LWÓW.

Magistrat uchwalił pobór na rok 1929/30 podatku gminnego od zbytku mieszkaniowego w dotychczasowej wysokości (od każdego zbędnego pokoju 8 proc. komornego wzgl. wartości czynszowej całego mieszkania z roku 1914) oraz pobór na rok 1929/30 dotychczasowej 50 proc. podwyżki gminnego podatku od środków przewozowych jako przedmiotów zbytku. Uchwalono dalej ustalić wysokość budżetu nadzwyczajnego na 1929/30 tak w rozchodach i jak i dochodach na kwotę 39.000.000 złotych.

PRZEMYŚL.

Miasto Przemyśl szuka pożyczki. Oferentów zgłosiło się kilku. Rada Miejska postanowiła jednak, wobec ciężkich warunków tych ofert, pożyczki zagranicznej nie zaciągać, a poprzestać na wypuszczeniu obligacji pożyczki wewnętrznej w wysokości pół miliona złotych.

Odbyło się w Magistracie posiedzenie ścisłego komitetu budowy szkoły zawodowej Tow. Szkoły Ludowej im. Adama Asnyka. Prace około budynku szkolnego mają być rozpoczęte z wiosną przyszłego roku, a koszt będzie wynosił około 400.000 złotych.

BIAŁA.

Przed trzema laty przyłączona została do miasta Białej wielka i rozległa gmina Lipnik, wskutek czego ilość mieszkańców Białej powiększyła się z przeszło 9000 do blisko 20 tysięcy. Obecnie rada przyboczna autonomicznego powiatu bialskiego przeprowadziła uchwałę w sprawie przyłączenia podmiejskiej gminy Straconki do Białej. Obywatele gminy Straconki, którzy w większości swej zawsze oponowali przeciwko myśli przyłączenia ich do Białej, stoją zatem wobec faktu dokonanego.

KLECZEW.

Dnia 24 ub. m. odbyły się tu wybory do Rady Miejskiej, przy udziale około 70 proc. uprawnionych do głosowania. Lista B. B. otrzymała — 7 mandatów, Zjedn. lista żydowska — 3 mandaty, P. P. S. — 1 mandat i Bezpartyjni — 1 mandat.

RÓWNE.

Rada Miejska w Równem, uchwaliła na ostatniem swem posiedzeniu votum nieufności dotychczasowemu burmistrzowi z wyboru, p. Arcimowiczowi (B. B.). Wniosek powyższy przeszedł 20 głosami przeciwko 2. Wobec takiego wyniku głosowania p. Arcimowicz złożył rezygnację z zajmowanego stanowiska. Funkcje burmistrza objął wiceburmistrz.

PRZETARG.

Magistrat m. Łodzi ogłasza pisemny publiczny przetarg na wykonanie instalacji elektrycznego oświetlenia w wybudowanej Kolonii Mieszkaniowej na Polesiu Konstany-nowskiem w Łodzi składającej się z 20 trzypiętrowych kamienic mieszkalnych.

Oferty można składać na poszczególne kompleksy kamienic, określone i oznaczone cyframi rzymskimi na planie sytuacyjnym, załączonym do warunków przetargu, na jeden lub kilka tych kompleksów lub na całość kolonii, zaprojektowanej do wykończenia.

O roboty ubiegać się mogą przedsiębiorstwa i firmy koncesyjne.

Oferty pisemne na oryginalnych ślepych kosztorysach, całkowicie wypełnionych, odpowiadające zatwierdzonym przez Magistrat m. Łodzi w dniu 14 lutego 1929 r. „Warunkom Przetargu”, należy składać w Wydziale Budownictwa Magistratu m. Łodzi — Plac Wolności Nr. 14, pokój Nr. 44, do dnia 15 marca 1929 r. włącznie do godz. 11^{1/2}-ej w kopertach podwójnych, zalakowanych pieczęcią firmową, każda z napisem: „Oferta do przetargu, mającego się odbyć dnia 15 marca 1929 roku, na wykonanie instalacji elektrycznego oświetlenia na Polesiu Konstany-nowskiem” i podaniem nazwy oferującej firmy i adresu; z których wewnętrzna będzie zawierała samą ofertę, zewnętrzna zaś prócz wyżej wspomnianej koperty powinna mieścić w sobie także dowód złożenia wadium w Kasie Miejskiej do depozytu Magistratu m. Łodzi w wysokości 4-ch procent oferowanej sumy w gotówce, listach gwarancyjnych Banku Gospodarstwa Krajowego lub też w papierach procentowych i innych wartościach, przewidzianych w punktach: 2, 3 i 4 § 1 Okólnika Ministerstwa Skarbu L. DOP. 5284/III z dnia 10 września 1927 roku podług skali procentowej ich kursu, ustalonej w tym Okólniku.

Oferty będą otwarte w tym samym dniu 15 marca 1929 roku o godz. 12-ej w sali posiedzeń Magistratu przy Placu Wolności Nr. 14 pokój Nr. 24

Oferty, nie odpowiadające warunkom przetargu lub złożone po terminie, nie będą rozpatrywane.

Warunki przetargu i załączniki: ślepy kosztorys, plan sytuacyjny z podziałem na kompleksy kamienic, projekt umowy można otrzymać codziennie od dnia 28 lutego 1929 roku w godzinach biurowych w Wydziale Budownictwa Magistratu m. Łodzi — Plac Wolności Nr. 14, pokój Nr. 51 — za opłatą zł. 15.

MAGISTRAT m. ŁODZI.

PRZETARG.

Magistrat m. Łodzi ogłasza niniejszem przetarg na dostawę 15 wzgl. 20 wagoni-ków kolebkowych (wywrotek) do zwózki gliny o pojemności 34 mtr.³ bez hamulców do toru o rozpiętości 600 mm.

Oferta powinna zawierać: a) cenę za sztukę loco stacja Łódź-Karolew, b) naj-krótszy termin dostawy.

Oferty należy składać do Magistratu — Plac Wolności Nr. 14, III piętro, pokój Nr. 41 — do dnia 12 marca r. b do godz. 12-ej i w tymże dniu o godz. 13-ej w obecności ubiegających się nastąpi otwarcie ofert

Magistrat zastrzega sobie prawo wyboru oferty.

OGŁOSZENIE.

Magistrat m. Łodzi, Wydział Przedsiębiorstw Miejskich, podaje do ogólnej wiadomości, że właściciel dorozżki samochodowej Nr. 218 Z.D. 80633, Zofja Szepsowa zamieszkała przy ul. Piotrkowskiej Nr. 70 z dniem 24 stycznia 1929 r. zrzekła jej się wydanej przez Magistrat koncesji, na prawo kursowania po ulicach m. Łodzi.

W związku z powyższem komunikujemy, że o ile do dnia 24 lipca 1929 roku nie zostaną zgłoszone pretensje osób zainteresowanych, kaucja w wysokości zł. 89 po potrąceniu należnej Magistratowi z tytułu zaległych opłat koncesyjnych sumy zł. 37.50 w myśl § 19 Przepisów zostanie wyżej wymienionej wypłacona.